

1. निम्नलिखित गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़कर उसपर आधारित प्रश्नों के उत्तर निर्देशानुसार लिखें-

जनाः प्रायः स्वार्थरताः सन्ति । स्वोदरपूर्त्यै एव अहर्निशम् यतन्ते । परेषाम् उपकाराय धनं ते न वितरन्ति । परं प्रकृति सततं परोपकरता तरवः अस्मभ्यं फलानि छायां च यच्छन्ति । मेधाः सरित् च जलं दत्वा अस्मान् उपकुर्वन्ति मेधाः स्वयं क्षारं जलं पीत्वा पृथिव्यै अमृततुल्यं मधुरजलं वर्षन्ति । गावः तृणानि अपि खादित्वा अस्मभ्यं श्वेतं मधुरंकर दुग्धं ददाति । इत्थं वयं पश्यामः यत् मानवम् अतिरिच्यप्रकृतेः सर्वे पदार्था उपकाराय एव दृढ संकल्पाः सन्ति। केवलं विरला सत्पुरुषा एव परोपकारार्थम् जीवन्ति । सतां सम्पत्तिः अपि परेषां दुःख निवारणाय एव लोक कल्याणाय ते सर्वस्वम् अर्पयन्ति । यदि सर्वे मानवाः परोपकारिणः स्युः तर्हि धरा सुखसमृद्धि वैभवपूर्णा भवेत्। सत्यम् उक्तम् परोपकाराय हि सतां विभूतयः

(क) एकपदन उत्तरत

(i) प्राचीनजनाः कीदृशाः सन्ति?

(ii) प्रकृति सततं कीदृशी ?

(ख) पूर्णवाक्येन उत्तरत।

(i) यदि सर्वे मानवाः परोपकारिणः स्युः तर्हि किं भवेत् ?

(ii) मेधाः किं पीत्वा पृथिव्यै मधुरजलं वर्षन्ति ?

(ग) निर्देशानुसार उत्तर दें।

(i) ते सर्वस्वं समर्पयन्ति अत्र ते इति सर्वनामपदं केभ्यः प्रयुक्तम् ?

- (ii) 'सत्पुरुषा' अस्य विशेषणं किम् ?
- (iii) 'अकुर्वन्ति' अस्य विलोमपदं किम् ?
- (iv) इत्थं वयं पश्यामः अत्र कर्तृपदं किम् ?
- (घ) अस्य गद्यांशस्य समुचितं शीर्षकं लिखत ।

खण्ड 'ख' (रचनात्मककार्यम् - पत्र लेखनम्)

2. Missing Question

3. निम्नलिखित में किसी एक पर संस्कृत में सात वाक्यों का अनुच्छेद लिखें-

- (i) पर्यावरण-रक्षा
- (ii) भारतीय संस्कृतिः
- (iii) अस्माकं विद्यालयः
- (iv) परोपकारः

खण्ड 'ग' (अनुप्रयुक्त व्याकरणम्)

4. Missing Question

5. Missing Question

6. Missing Question

7. Missing Question

8. Missing Question

9. Missing Question

10. Missing Question

11. Missing Question

12. Missing Question

13. Missing Question

खण्ड 'घ' (पठित अवबोधनम्)

14. Missing Question

15. Missing Question

16. Missing Question

17. Missing Question

18. Missing Question

19. Missing Question

20. 'कर्मवीर कथा' का सारांश लिखें।

21. Missing Question

22. 'अलसकथा' पाठ के आधार पर बताइए कि आलसी पुरुषों को किसने और क्यों निकाला ?

23. (क) वेदाङ्ग कितने हैं? उनके प्रवर्तकों एवं शास्त्रों के नाम लिखें।

(ख) शास्त्र मनुष्यों को किन-किन चीजों का बोध कराता है ?